

ΘΕΜΑ 15^ο
(ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ 15-17)

Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἂν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἂν μικράν, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται. τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταῦτ' ὅτι πᾶσιν. ἡ μὲν οὖν φύσις, ἂν ἡ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται· διόπερ τοὺς τοιούτους ἐξαμαρ-
5 τάνοντας εὐρήσετε. οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται, καὶ τοῦτο ζητοῦσιν, καὶ ἐπειδὴν εὐρεθῇ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμ' ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ' ἔστι νόμος. ὧ πάντας πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλά, καὶ μάλισθ' ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος εὖρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπ' ἀνόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή,
10 καθ' ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει. ἀλλὰ μὴν ὅτι νῦν Ἀριστογείτων τοῖς μὲν τῆς ἐνδείξεως δικαίοις ἅπασιν ἐάλωκεν, ἕτερος δ' οὐδὲ εἷς ἔστιν ἀνεκτὸς αὐτῶ λόγος, περὶ τούτων ῥάδιον διδάξαι.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος:** *συνολικά ο βίος των ανθρώπων*, το επίθ. εἶναι κατηγορηματικός προσδιορισμός και η ενδιάμεση γενική εἶναι κτητική. **κἂν...οἰκῶσι:** παραχωρητική πρόταση με τον υποθετικό σύνδεσμο 'ἂν+ὑποτακτική', και απόδοση την οριστική Ενεστώτα 'διοικεῖται' για να δηλώσει την αόριστη επανάληψη στο παρόν & μέλλον. **μεγάλην:** κατηγορ. προσδιορισμός 'ἀκόμη κι αν κατοικούν μία πόλη που να είναι μεγάλη', κι όχι 'που είναι μεγάλη'. **κἂν μικράν:** ενν. 'οἰκῶσι'. **μικράν:** 'που να είναι μικρή', επίσης κατηγορηματικός προσδιορισμός.
- 2 **φύσει καὶ νόμοις:** δοτικές του μέσου ή οργάνου. **τούτων:** γενική διαιρετική στο 'φύσις' & 'οἱ νόμοι'. **ἄτακτον:** κατηγορούμενο.
- 3 **ἴδιον:** κατηγορούμενο. **τοῦ ἔχοντος:** γενική κτητική. **κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταῦτ':** και τα τρία εἶναι κατηγορούμενα. **πᾶσιν:** συντάσσεται με την αντων. 'ταῦτ' η οποία επειδή δηλώνει ομοιότητα, η δοτική εἶναι του μέσου, 'οἱ νόμοι <εἰσὶ> ταῦτ' ὅτι πᾶσιν = *οι νόμοι εἶναι το ἴδιο πράγμα σε όλους*', δηλ. 'μέσω όλων των ανθρώπων οι νόμοι μοιάζουν'
- 4 **ἂν ἡ πονηρά:** υποθετική πρόταση με απόδοση την οριστική Ενεστώτα 'βούλεται', και εκφράζει την αόριστη επανάληψη στο παρόν & μέλλον. **τοὺς τοιούτους:** δηλ. 'τοὺς βουλομένους φαῦλα', αντικείμενο στο ρ. 'εὐρήσετε'.
- 5 **ἐξαμαρτάνοντας:** ἀναρθρη μτχ. συνημμένη, κατηγορούμενο του αντικειμένου, κατηγορηματική.

- 6 **ἐπειδὴν εὔρεθῆ**: χρονική – υποθετική πρόταση με ‘<ἐπεὶ δὲ>+ἄν+ύποτακτική’, και με απόδοση τον παθητικό αόριστο οριστικής ‘ἀπεδείχθη’, ο οποίος όμως λειτουργεί εδώ ως ενεστώτας (γνωμικός αόριστος), συνεπώς ο υποθετικός λόγος δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρόν & μέλλον. **κοινὸν τοῦτο πρόσταγμ’ ἀπεδείχθη**: το επίθετο είναι επιθετικός προσδιορισμός, η αντωνυμία είναι το υποκείμενο του ρ. ‘ἀπεδείχθη’, και το ουσιαστικό ‘πρόσταγμα’ είναι το κατηγορούμενο. **πᾶσιν**: ό.π.
- 7 **ἴσον καὶ ὅμοιον**: επίσης επιθετικοί προσδιορισμοί. **τοῦτ’**: υποκείμενο. **νόμος**: κατηγορούμενο. **ῥ...προσθήκει**: ‘ῥ = νόμος’· όταν μία πρόταση εισάγεται με αναφορικό και μέχρι το τέλος της περιόδου στην οποία ανήκει δεν υπάρχει κύρια πρόταση, τότε η αναφορική λογίζεται ως κύρια και το αναφορικό ερμηνεύεται ως δεικτικό· αυτό ακριβώς συμβαίνει εδώ. **πάντας**: κατηγορηματικός προσδιορισμός στο ενν. υποκείμενο του ‘πείθεσθαι’, του οποίου παίρνει και την συντακτική θέση. **πείθεσθαι**: υποκείμενο στο απρόσωπο ‘προσθήκει’. **διὰ πολλά**: ‘για πολλούς λόγους’, δηλώνει αιτία.
- 8 **ὅτι...**: εισάγει αιτιολογική πρόταση. **πᾶς**: κατηγορ. προσδ. ‘κάθε νόμος ξεχωριστά’. **νόμος**: υποκ. στο ρ. **εὕρημα καὶ δῶρον**: κατηγορούμενα. **θεῶν**: γενική υποκειμενική. **δόγμα**: κατηγορούμενο. **ἀνθρώπων**: γενική υποκειμενική. **φρονίμων**: επιθετικός προσδιορισμός.
- 9 **ἐπανόρθωμα**: κατηγορούμενο **τῶν...ἀμαρτημάτων**: γενική αντικειμενική στο ‘ἐπανόρθωμα’, και τα ενδιάμεσα επίθετα είναι επιθ. προσδιορισμοί. **πόλεως**: γενική υποκειμενική στο ‘συνθήκη’. **συνθήκη**: κατηγορούμενο. **κοινή**: επιθ. προσδ.
- 10 **καθ’ ἣν**: ενν. ‘συνθήκην’, εισάγει αναφορ. πρόταση. **ζῆν**: υποκ. του απροσώπ. ρ. **τοῖς ἐν τῇ πόλει**: ενν. ‘ζῶσιν’, ‘σ’ αυτούς που ζουν μέσα στην πόλη’, δοτική προσωπική στο απρόσωπο ρ. ‘προσθήκει’. **ἀλλὰ μὴν**: ‘όμως πράγματι’. **ὅτι...ἔάλωκεν, ἕτερος...ἔστιν**: δύο ειδικές προτάσεις, οι οποίες που προτάσσονται, αντί να ακολουθούν μετά το ‘ῥαδίον <ἐστίν>’ ως υποκείμενά του. Η λειτουργία τους είναι προεξαγγελτική. **τοῖς...δικαίοις ἅπασιν**: η έναρθη δοτική του επιθέτου έχοντας μετατραπεί σε ουσιαστικό λόγω της υπέρξεως του άρθρου, συντάσσεται απ’ ευθείας με το ρ. ‘ἔάλωκεν’ ως δοτ. επιρρ. του μέσου / οργάνου, και η το ακόλουθο άρθρο επίθετο είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός.
- 11 **τῆς ἐνδείξεως**: ‘ἐνδειξις = η καταγγελία – η κατηγορία’. Η γενική συντάσσεται με την δοτική ‘τοῖς δικαίοις’ ως γενική διαιρετική, ‘τὰ δίκαια τῆς ἐνδείξεως = ό,τι σωστό υπάρχει από μία καταγγελία / κατηγορία = όλες οι σωστές καταγγελίες / κατηγορίες’. **ἕτερος δὲ**: συντάσσεται με το ‘λόγος’ ως κατηγορηματικός προσδιορισμός. Επίσης ειδική πρόταση προεξαγγελτική. **εἷς**: συντάσσεται με το ‘λόγος’ ως επιρρηματικό κατηγορούμενο της σειράς. **ἔστιν**: υπαρκτικό ρήμα. **ἀνεκτός**: κατηγορούμενο τους αποτελέσματος. **αὐτῷ**: δοτική προσωπική της αναφοράς. **λόγος**: υποκείμενο στο ρ., ‘ἕτερος λόγος οὐδὲ εἷς ἔστιν ἀνεκτός αὐτῷ = χαρακτηρισμός που να είναι δεύτερος δεν υπάρχει ούτε ένας, έτσι ώστε να είναι αποδεκτός όσον αφορά αυτόν τον άνθρωπο’.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Συνολικά η ζωή των ανθρώπων, Αθηναίοι, ακόμη κι αν κατοικούν σε μία πόλη που να είναι μεγάλη, ή και που να είναι μικρή, οργανώνεται με βάση τον χαρακτήρα και τους νόμους. Και από αυτά ο χαρακτήρας είναι απροσδιόριστος, και ανάλογα με τον άνθρωπο είναι προσωπικό γνώρισμα εκείνου που τον έχει, ενώ οι νόμοι είναι κάτι για όλους και συγκεκριμένο και όμοιο σε όλους τους ανθρώπους. Ο χαρακτήρας, αν είναι κακός, πολλές φορές επιθυμεί πράγματα ανώφελα, και γι' αυτόν τον λόγο τους ανθρώπους αυτού του είδους θα τους βρείτε να διαπράττουν σφάλματα. Αντιθέτως οι νόμοι επιθυμούν αυτό που είναι σωστό καλό και συμφέρον, και αυτό ακριβώς επιδιώκουν, και όταν βρεθεί, αυτό αποδεικνύεται ως μια επιβολή για όλους, ίση και η ίδια για όλους, και αυτό είναι ο νόμος. Σ' αυτόν ταιριάζει για πολλούς λόγους όλοι να υπακούουμε, και κυρίως για το γεγονός ότι κάθε νόμος ξεχωριστά είναι μια ανακάλυψη και ένα δώρο των θεών, και μία επιβολή των ανθρώπων που είναι συνετοί, και μία επιδιόρθωση των σφαλμάτων εκείνων που είναι είτε εκούσια είτε ακούσια, αλλά και μία συμφωνία της πόλης ανάμεσα σε όλους, σύμφωνα με την οποία ταιριάζει σε όλους όσοι βρίσκονται μέσα στην πόλη, να ζουν. Όμως πράγματι το γεγονός ότι ο Αριστογείτων έχει συλληφθεί να είναι ένοχος σύμφωνα με ό,τι σωστό υπάρχει σε μία καταγγελία, και επίσης το γεγονός ότι χαρακτηρισμός που να είναι δεύτερος δεν υπάρχει ούτε ένας, έτσι ώστε να είναι αποδεκτός όσον αφορά αυτόν τον άνθρωπο, γι' αυτά ακριβώς τα θέματα είναι εύκολο να σας αποκαλύψω.